

COM RES ieinteresēto pušu forumi iezīmē ceļu atjaunojamās enerģijas kopienām

Viens no COME RES mērķiem bija uzsākt sadarbību ar atjaunojamās enerģijas kopienu (AEK) attīstībā galvenajām ieinteresētajām pusēm un tirgus dalībniekiem. Visās projekta dalībvalstīs tie tika aktīvi iesaistīti dialogā, kas pastāvīgi risinājās ieinteresēto pušu forumos, lai kopīgi rastu risinājumus esošo šķēršļu pārvarēšanai, sekmējot kopienu enerģijas izaugsmi un to veicinošu satvaru izveidi.

IEINTERESĒTO PUŠU FORUMI

Visā projekta darbības laikā ieinteresēto pušu forumi ir nodrošinājuši plašu tirgus dalībnieku un citu ieinteresēto pušu iesaisti un izveidojuši jaunus vai nostiprinājuši jau esošos sadarbības tīklus. Dialogi ar galvenajām ieinteresētajām pusēm, kuri notika **tematiskajos semināros, politikas laboratorijās un īpaši veltītās konsultācijās**, sniedza ieguldījumu AEK attīstības būtisko šķēršļu novēršanai un virzītājspēku veidošanai katrā no mērķreģioniem, palīdzēja apzināt un izvēlēties labākās prakses piemērus un veidot konkrētus ieteikumus rīcībpolitikai. Vietējo ieinteresēto pušu iesaistīšana bija vērtīgs resurss. Izzinot citu COME RES valstu pieredzes

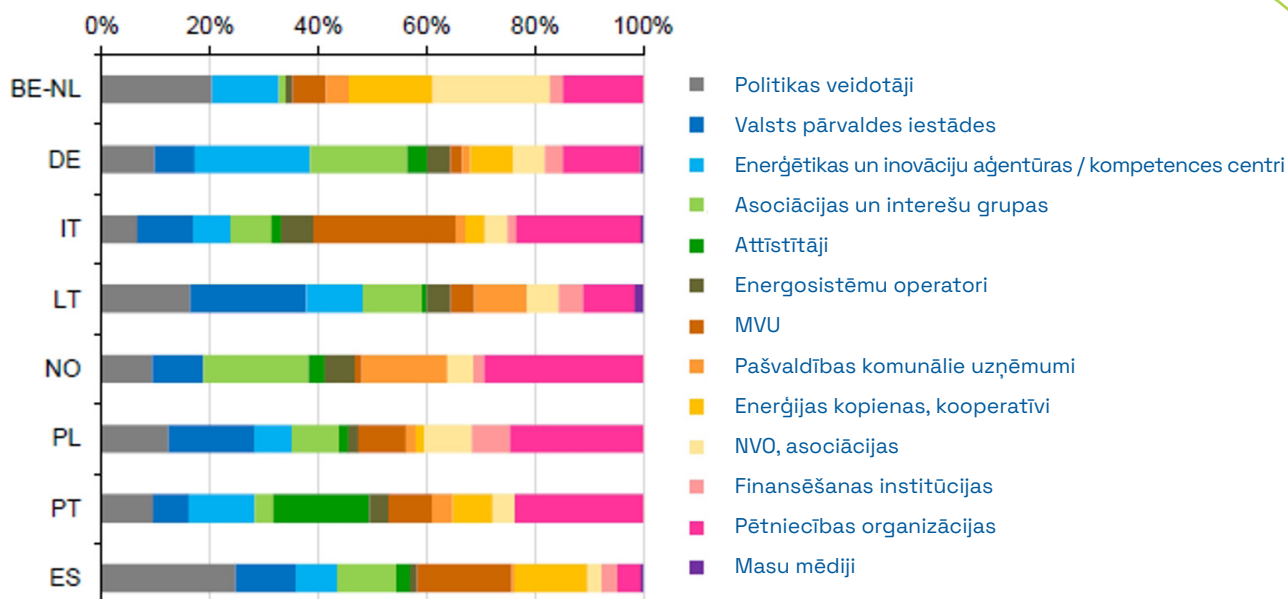
un apspriežot iespējas īstenot citur aizsāktas paraugprakses, vietējo pušu pārstāvji nonāca pie atzinuma par ieguvumiem, kurus attiecīgajiem mērķreģioniem dod kopienu enerģijas izaugsme.

Šajā faktu lapā ir sniegts īss pārskats par galvenajām diskusijām un secinājumiem astoņos ieinteresēto pušu forumos. Lai iegūtu pilnu detalizētāku pārskatu, lūdzu skatīt **3.3. nodevumu “Final Consolidated Summary Report of Desk Activities in the Target Regions”**.

Autori:

ICLEI Europe: Arthur Hinsch, Lucy Russell
Tulkojums un redakcija latviešu valodā:
Māra Sosāre, Aija Zučika, LVIF, Ivars Kudreņickis, Gaidis Klāvs, FEI.

Šīs faktu lapas pamatā ir 3.3. nodevums
Maria Rosaria Di Nucci (FUB), Vincenzo Gatta (FUB), Isabel Azevedo (INEGI) “Final Consolidated Summary Report of Desk Activities in the Target Regions”.

1. attēls. Dalībnieku (vidējais) sadalījums ieinteresēto pušu forumu rīkotajos pasākumos atbilstoši to grupām.

BELĢIJAS (FLANDRIJAS)-NĪDERLANDES FORŪMS

COME RES projekts ļoti svarīgu nozīmi piešķir starptautiskai apmaiņai ar labāko praksi un pieredzi. To parāda arī **pārrobežu foruma** izveide starp Nīderlandi un Beļģiju (Flandriju). Flandrijas un Ziemeļbrabantē pieredze bija viena otru papildinoša. Flandrija ir vairāk pārvirzījusies uz priekšu galveno pārskatītās Atjaunojamo energoresursu direktīvas (AEDII) prasību tiesiskās ieviešanas ziņā, savukārt Ziemeļbrabantē (vai Nīderlandē kopumā) ir labāki rezultāti enerģijas kopienu veicinošā satvara īstenošanā. Tāpēc abu reģionu **ieinteresētajām pusēm bija iespēja savstarpēji papildināt zināšanas.**

Viens no svarīgākajiem foruma secinājumiem, bija atziņa par informācijas un zināšanu trūkumu vietējā līmeņa pārstāvju vidū attiecībā uz AEK tiesisko regulējumu un veicinošo satvaru. Lai gan forums ir sekmīgi strādājis **ieinteresēto pušu piekļuves informācijai un saziņas kanāliem nodrošināšanai**, politikas veidotājiem būtu vēl vairāk jāapzinās šī problēma, vienlaikus turpinot attīstīt un īstenot veicinošo satvaru.

Forumā sanāksmēs ir apzināti vairāki šķēršļi un noteikti virzītājspēki AEK izveidei un turpmākai attīstībai mērķreģionos, kā arī iezīmēti būtiski svarīgi AEK veicinošā satvara elementi, **piemēram, piekļuve informācijai un finansējumam, vienlīdzīga/taisnīga piekļuve enerģijas tirgum, īpaši pielāgoti atbalsta mehānismi un vietējo iestāžu spēju veidošana.**

Brīžiem bija grūti izvērst padziļinātu diskusiju par jaunākajām tendencēm rīcībpolitikā kā Beļģijā, tā arī Nīderlandē, jo pārvaldības struktūras un debašu diskurss abās valstīs ir atšķirīgs. Piemēram, Nīderlandē **sadales tīkls saskaras ar jaudas problēmām**, kad jānodrošina lielāka vietēji saražotās elektrības integrēšana tīklā, turpretim Flandrijā tādu problēmu nav. Turklāt, ja Nīderlandes nacionālā politika pakāpeniski atteikties no dabasgāzes kā siltumapgādes avota pilsētvidē paver **lielisku iespēju AEK, kuras var veidoties ap vietējiem siltumapgādes tīkliem**, Flandrijā šāda līdzvērtīga politikas satvara nav. Forums sniedza abu valstu ieinteresētajām pusēm **unikālu pieredzi, kas ļāva pārliecināties par radikāli atšķirīgām iespējām, kuras tiek īstenotas "otrpus robežās"**, vienlaikus parādot, kā abām valstīm jāreaģē uz vieniem un tiem pašiem Eiropas tiesību aktiem.

VĀCIJAS FORUMS

Vācijas ieinteresēto pušu forumā bija pārstāvētas nozīmīgi dalībnieki, piemēram, kopienu enerģijas apvienības un iniciatīvas, atjaunojamās enerģijas organizācijas, publiskās pārvaldes iestādes un politikas veidotāji no paraugreģiona (Šlēsvigas-Holšteinas) un mērķreģiona (Tīringenes), kā arī ieinteresētās puses no citiem Vācijas reģioniem un nacionālā līmeņa organizācijām, šādi uzsverot interesi par projektu Vācijā kopumā.

Vācijas nacionālās un starptautiskās labas prakses demonstrācija, piemēram, **vēja parku projektiem pieejamās zemes kopfonda iznomāšanas modelis** Grenclandes kopienu enerģijas parku apvienībā (Šlēsvigā-Holšteina) vai **kopienas virtuālā spēkstacija** Lēnenē (Nīderlandē), parādīja ieinteresētajām pusēm jaunus biznesa modeļus un deva iedvesmojošu stimulu AEK turpmākai attīstībai. Turklāt Tīringenes un Šlēsvigas-Holšteinas federālo zemju un nacionālā līmeņa politikas veidotāji informēja foruma dalībniekus par jaunākajām norisēm likumdošanas ietvara attīstībā, tostarp AED II nosacījumu pārņemšanā, kā arī par ledzīvotāju enerģijas fondu (Bürgerenergiefonds), kuru pašlaik pēc Šlēsvigas-Holšteinas parauga veido Tīringenē.

Lielākā daļa no foruma dalībniekiem uzskata, ka Vācija joprojām atpauzē AED II nosacījumu pārņemšanas ziņā un šo nosacījumu īstenošanā vēl aizvien ir trūkumi, lai gan pēc federālās valdības maiņas ir panākti zināmi uzlabojumi. **Kolektīvā pašpatēriņa, enerģijas kopīgošanas un namīpašnieku-nomnieku elektrības projektiem** (piem., izvietojot saules PV iekārtas uz dzīvojamo ēku jumtiem, Mieterstromprojekte) **joprojām trūkst pienācīga veicinošā satvara.**

Debates Vācijas forumā parādīja arī to, ka papildus finansiālam atbalstam vajadzīgi arī citi pasākumi, tostarp **jāturpina izplatīt labākās prakses, jānodrošina atbalsts sadarbības tīklu uzlabošanai un enerģijas kooperatīvu profesionalitātes izaugsmei.** Varētu būt nepieciešamas starpniekinstitūcijas, kuras sniegtu konsultāciju pakalpojumus, kā arī institucionālu un tehnisku atbalstu iedzīvotājiem, vietējām kopienām un pašvaldībām. Vairākās federālajās zemēs reģionālās enerģētikas aģentūras jau tagad uzņemas šādas funkcijas vai var uzņemties tās veikt. Nav šaubu, ka lielāks darbinieku skaits un lielāki resursi šādās starpniekorganizācijās nāktu par labu enerģijas kopienām.

Vācijas-Nīderlandes tālāknodošanas komanda.

ITĀLIJAS FORUMS

Itālijas ieinteresēto pušu forumu veidoja liela dalībnieku grupa, kurā bija labs līdzsvars starp enerģētikas nozares un pakalpojumu sektora, publiskās pārvaldes iestādēm, kopienu enerģijas iniciatīvām, nevalstiskajām organizācijām, vides un atjaunojamās enerģijas apvienībām, kā arī pētniecības un attīstības organizācijām. Forumā pasākumos bija iesaistīti arī vairāki eksperti tiesiskā regulējuma jomā, organizatorisko un biznesa modeļu jomā, kā arī tehniskā nodrošinājuma un informācijas tehnoloģiju izstrādātāji.

Pasākumu galvenais fokuss bija **apsvērt un izplatīt ārvalstīs un Itālijā esošās AEK labākās prakses**. Liela uzmanība tika veltīta diskusijām par to, kā vietējā līmenī izmantot nacionālās valdības sniegto atbalstu AEK un kādas tehnoloģijas, rīki un pārvaldības risinājumi šim nolūkam ir pieejami.

Sniedzot iedvesmojošu stimulu ieinteresētajām pusēm, īpaši lielu uzmanību piesaistīja AEK veicināšanas pieredze Pjemontas un Apūlijas reģionos, GECCO projekts Boloņā, kā arī Flandrijas enerģijas kooperatīva Ecopower piemērs. Kaut arī ir panākts zināms progress AEK veicinošā satvara veidošanā, daži ieinteresētie dalībnieki norādīja uz **grūtībām, kas rodas, ātri un vērienīgi tērējot pieejamos, piemēram, Atveseļošanās un noturības fonda, līdzekļus.**

LATVIJAS FORUMS

Latvijas forums ir kļuvis par **neformālu tikšanās vietu** AEK attīstībā Latvijā ieinteresētajām pusēm. Forumā pasākumi rosināja domu apmaiņu par to, kādām jābūt enerģijas kopienām Latvijā, kuras ieinteresētās puses jāiesaista vispirms un kā veiksmīgi atbalstīt AEK izveidošanu un attīstību. Forumā pasākumos bija pārstāvētas visu līmeņu — valsts, reģionālā un vietējā — ieinteresētās puses. Jo īpaši **Ekonomikas ministrijas atbildīgo personu aktīvā iesaistīšanās** deva foruma pasākumu dalībniekiem **iespeju regulāri apspriest tiesību aktu projektus un sagatavot priekšlikumus to uzlabošanai**. Tādējādi Forumā pasākumi bija vērtīgs ieguldījums nacionālo tiesību aktu izstrādē.

Viens no svarīgākajiem apspriestajiem tematiem bija AEK ekonomiskās dzīvotspējas nodrošināšana. Jāveido **finansiāla atbalsta shēma** kā instruments, kas veicinās enerģijas kopienu izveidi un pārvaldību. Finansiālais atbalsts jāizstrādā un tā piedāvāšana jāuzsāk līdztekus **informācijas kampaņai**, un jānodrošina vajadzīgās tehniskās zināšanas.

Forumā pasākumi ir **sekmējuši Latvijas politikas attīstību un Enerģētikas likuma grozījumus, kuru anotācijā ir tieša atsauce uz COME RES projekta rezultātiem**. Nacionālā foruma pasākumos regulāri tika apspriesta pašvaldību loma AEK darbībā, un Itālijas paraugprakses projekts **Energy City Hall REC-1 Maljano Alpi pašvaldībā** radīja īpašu interesi starp pašvaldībām - pasākuma dalībniecēm.

Itālijas-Latvijas tālāknodošanas komanda.

NORVĒGIJAS FORUMS

Norvēģijas ieinteresēto pušu forumā bija pārstāvētas daudzas iestādes un nozares, un tajā bija aptverti dažādi Norvēģijas ģeogrāfiskie apgabali, tostarp Svalbāra. Kā izriet no diskusijām dažādajos pasākumos, **Norvēģija ir valsts ar dažādiem ģeogrāfiskajiem apstākļiem, vajadzībām un priekšnoteikumiem AEK attīstībai**, kas aptver enerģētikas pārkārtošanu Arktikas apgabalos, **energoapgādes drošību un enerģijas piegādes nodrošināšanu salu iedzīvotājiem**, vietējo uzņēmumu izaugsmi apgabalos, kur elektrības pārvades tīklu paplašināšana vai modernizācija ir dārga, kā arī elektrības **vietēju ražošanu pilsētās, kur strauji pieaug elektrisko transportlīdzekļu skaits**, radot jaunus izaicinājumus elektroapgādei un elektroenerģijas sistēmas elastīgumam. Tā kā Norvēģija nav ES dalībvalsts (bet gan daļa no EEZ), AED II īstenošanas process nenotiek pēc iepriekš noteikta grafika, un tāpēc AEK nav viens no centrālajiem rīcībpolitikas jautājumiem. Tomēr diskusijas foruma pasākumos bija ļoti spraigas, jo īpaši atkārtoti uzsverot minēto decentralizēto enerģētikas risinājumu nozīmi augsto enerģijas cenu dēļ.

Valdības dienaskārtībā ir decentralizēti enerģētikas modeļi un jauni noteikumi, kas veicinās plašākas iespējas ēku apsaimniekošanas uzņēmumiem/kondomīnijām iesaistīties enerģijas ražošanā, jo ražojošie pašpatērētāji kļūst aizvien populārāki. Tomēr ierosinātās izmaiņas nav radikālas, un foruma pasākumu diskusijās tika **apsvērts, kādā veidā nodrošināt šādu modeļu rentabilitāti un integrēt tos energosistēmā, nepalielinot maksu par sadales tīklu izmantošanu citiem patērētājiem**. Pie tam enerģijas krīzes dziļā ietekme uz Norvēģijas mājāsaimniecībām un vietējām pašvaldībām ir **galvenokārt likusi pievērsties subsīdiu shēmām, nevis AEK veicināšanai**.

Lai nodrošinātu AEK (galvenokārt izmantojot saules PV paneļu tehnoloģijas) koncepcijas pienācīgu attīstību, ir jāturpina dialogs starp dažādām iesaistītām pusēm n lēmumu pieņemējiem, lai piedāvātu atbalsta noteikumi un pamatnosacījumi atvērtu iespējas vietējiem dalībniekiem (un līdz ar to radītu guvumus vietējai sabiedrībai), kā arī nodrošinātu optimālu sistēmu energoapgādes drošībai un taisnīgai izmaksu sadalei.

POLIJAS FORUMS

Polijā foruma interešu galvenais objekts ir kopienas saules PV paneļi un integrēti risinājumi Varmijas-Mazūrijas mērkreģionā. Šajā ieinteresēto pušu forumā darbojās pamatgrupas, kuru veidoja 25 ieinteresētās

puses, tostarp politikas veidotāji, nacionālās un reģionālās (atjaunojamās) enerģijas organizācijas, enerģētikas klasteri, akadēmiskās aprindas, pilsoniskā sabiedrība, bankas, reģionālie vides aizsardzības un ūdens apsaimniekošanas fondi, saules PV paneļu industrijas nozare, publisko pakalpojumu uzņēmumu, kā arī pašvaldības un parlamenta deputāti.

Diskusijas parādīja, ka **enerģijas kopienas attīstība ir atkarīga no veicinošas rīcībpolitikas, normatīvā regulējuma, AEK dalībniekiem saprotamas enerģijas uzskaites un sadarbības ar sadales sistēmas operatoriem (SSO)**. Turklāt ilgtermiņa atbalsta instrumentu izveide, kā, **pirmsieguldījumu dotācijas un nodokļu atlaides varētu stimulēt dažāda veida dalībnieku iesaistīšanos AEK. Būtiskākais elements AEK attīstībai Polijā ir SSO sadarbība ar AEK**. Pašlaik SSO vēl negribīgi sadarbojas ar uzņēmumiem, kuri vēlas uzstādīt AER iekārtas.

Kamēr vien Polijas likumdevējs, izstrādājot jaunus enerģētikas sektora tiesību aktus, nepievērsīs pienācīgu uzmanību visa veida AEK nozīmei kamēr netiks izveidotas pārredzamas un godīgas procedūras un norēķinu veidi starp enerģijas kopienām un elektrotīklu operatoriem, enerģijas kopienas attīstībai būs marģināla nozīme.

PORTUGĀLES FORUMS

Portugāles foruma organizētie pasākumi veiksmīgi pulcēja dažādas ieinteresēto pušu grupas, kas bija iesaistītas AEK veidošanās procesā Portugālē, un sekmēja diskusiju par atbilstoša veicinošā satvara izstrādāšanu saskaņā ar AED II prasībām. Pasākumi veicināja dialogu starp politikas veidotājiem un dažādiem tirgus dalībniekiem (no pašvaldībām līdz enerģētikas kooperatīviem), dodot iespēju apspriest alternatīvas rīcības, kuras varētu veikt AED II nosacījumu pārņemšanas procesā.

Diskusijas parādīja, ka, **neraugoties uz progresu AEK definēšanā un atbilstoša tiesiskā regulējuma izveidē, Portugāle joprojām atpaliek tāda veicinošā satvara izstrādes ziņā, kam vajadzētu sekmēt un atvieglot AEK veidošanos**.

Tomēr **daži šķēršļi, kas tika konstatēti COME RES projekta norises pirmajā pusē, ir vājināti vai mazināti; tostarp var minēt neskaidrības pamatdefinīcijās, piemēram, "tuvuma princips"**. Gūti arī zināmi panākumi pamatnostādņu izstrādē potenciālajiem AEK veicinātājiem un īpaša atbalsta piešķiršanā vietējā līmenī. Uzsākta arī pirmā īpašā programma AEK un kolektīvā pašpatēriņa finansiālai atbalstīšanai.

SPĀNIJAS FORUMS

Spānijā COME RES projekta darbības bija pievērstas četriem reģioniem. Ņemot vērā enerģētikas kooperatīvu ilgo vēsturisko tradīciju Valensijā un Katalonijā, kas saistīta ar attiecīgo apgabalu rūpnieciskās attīstības modeli, šie reģioni tika uzskatīti par paraugreģioniem. Spānijas arhipelāgi, Baleāru un Kanāriju salas, tika uzskatīti par projekta galvenajiem mērķreģioniem, kuros jāveicina AEK, ņemot vērā salu specifiskās vajadzības, jutīgumu pret dažādiem faktoriem un potenciālu. Projekta gaitā forumā ir iesaistījušās vairāk nekā 40 institūcijas. To vidū ir politikas un kontekstu veidotāji reģionālā, vietējā un pat nacionālajā līmenī, piemēram, IDAE — Nacionālais Enerģijas diversifikācijas un taupīšanas institūts, kā arī vadošās apvienības, kopienu enerģijas iniciatīvas, enerģijas klasteri, enerģijas tirgotāji, sadales sistēmas uzņēmumi, akadēmiskās aprindas un nevalstiskās organizācijas.

Forumā pasākumi deva iespēju ieinteresētajām pusēm parādīt progresu AEK veicinošo satvaru izstrādē. Tas ietver **pirmā atbalsta sniegšanas AEK mehānismu, kā arī 100 miljonu EUR piešķiršanu AEK vajadzībām saskaņā ar Atveseļošanas, pārkārtošanas un noturības plānu**, kā arī enerģijas kopienām paredzēto atbalsta pasākumu iekļaušanu **Kanāriju salu likumprojektā par klimata pārmaiņām**. Baleāru salu politikas laboratorija parādīja, ka **noteikti ir vajadzīga papildu informācija un cilvēkresursi**, lai vairotu to iedzīvotāju skaitu, kuri ideju atbalsta. Papildus tam, ka tiek veicināta sadarbības/kooperācijas attieksme, **iedzīvotājiem ir labāk jāsaprot galvenie ieguvumi no AEK**. Šādos projektos noteikti rodas arī sarežģīti momenti. Liela uzmanība tika pievērsta diskusijām par to, kā ieguvumus, pirmkārt un galvenokārt, var novirzīt neaizsargātām māsaimniecībām un kāda var būt publiskās pārvaldes loma, lai to veicinātu.

PERSPEKTĪVA

Vietējā līmeņa ieinteresēto pušu iesaistīšana COME RES mērķreģionos bija **vērtīgs resurss**, jo īpaši, apzinot un apspriežot galvenos šķēršļus un iespējas kopīgi radīt risinājumus šo šķēršļu pārvarēšanai. **Izzinot citu COME RES valstu pieredzes** un apspriežot iespējas īstenot citur aizsāktu paraugpraksi, dalībnieki nonāca pie atzinuma par ieguvumiem, kurus attiecīgajiem reģioniem dod kopienu enerģijas izaugsme. Forumu pasākumi bija arī **svarīgs instruments, lai izplatītu un padarītu redzamākus COME RES projektā gūtos sasniegumus un paustu rezultātus ar multiplikatora efektu**.

Jo īpaši labākās prakses piemēru atlase un tālāknodošana (kura raksturota **Faktu lapā #3**) parādīja, **cik svarīga var būt sadarbība starp iedzīvotāju enerģiju pārstāvošajām pusēm un pašvaldībām** un cik vērtīga ir tīklošana un sadarbības kopu veidošana starp pašiem kopienu enerģijas dalībniekiem, tajā skaitā starpvalstu mērogā. Labs piemērs ir Latvijas foruma pieredze, kas saistīta ar Itālijas paraugprakses tālāknodošanas grupas izveidi un WhatsApp grupu, lai nodrošinātu nepārtrauktu dialogu ar ieinteresētajām personām Latvijā. **Lielākajā daļā COME RES valstu ieinteresētās puses uzsvēra, ka projekts ir devis vērtīgu ieguldījumu politikas izstrādē**. Jo īpaši Portugālē tika panākta nozīmīga saskaņa starp projektā apzinātajām vajadzībām un pašreizējām un plānotajām darbībām, kuras veic nacionālā Enerģētikas aģentūra kā viena no galvenajām ieinteresētajām pusēm Portugāles Forumā.

Dažās valstīs, jo īpaši Latvijā, Nacionālais forums jau no paša sākuma sekoja AED II nosacījumu pārņemšanas procesam nacionālajos tiesību aktos, un likumdevējs ir tiešā veidā atzinis projekta radīto ietekmi. Arī Spānija ir lielisks piemērs, kas parāda tiešu korelāciju starp foruma pasākumiem, politikas veidošanu un turpmāku AEK izvēšanu Kanāriju salu mērķreģionā. Projekta noslēguma konferencē tika parakstīti vairāki saprašanās memorandi kā apliecinājums ilgtermiņa pārrobežu sadarbībai.

Tādējādi, noslēdzot projektu, ir **pozitīvi signāli**, ka sadarbības tīkli, kas izveidoti ieinteresēto pušu forumu veidā, ļaus atrast veidus turpmākas sadarbības veicināšanai un **galvenās ieinteresētās puses liks lietā visas iespējas, lai tā turpinātos**.

Par šīs publikācijas saturu ir atbildīgi tās autori, un tas ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas viedokli. Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar līgumu Nr. 953040.

Kontakti

✉ info@come-res.eu
 🐦 [@comeres_eu](https://twitter.com/comeres_eu)
 in COME RES project
 🌐 www.come-res.eu

Projekta koordinators

Research Centre for Sustainability
 Freie Universität Berlin
 Dr. Maria Rosaria Di Nucci

Partneri

